

УДК 339.5

РОЛЬ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ США У ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ

БАРАНЕЦЬКИЙ І.О.,
кандидат економічних
наук, радник,
Департамент Америки,
Міністерство
закордонних справ
України

Стаття присвячена санкційній політиці Сполучених Штатів в контексті протидії російській агресії в Україні. В питанні імплементації та посилення санкційного тиску проти РФ США зайняли провідну позицію у порівнянні з ЄС та іншими партнерами України. Проаналізовано особливості, структуру, систему прийняття рішень та забезпечення контролю за дотриманням санкцій. Економічні санкції США, зокрема секторальні, відіграють важливу роль у стримуванні російської агресії та ослабленні фінансових можливостей режиму Кремля.

Ключові слова: економічні та секторальні санкції; США; протидія російській агресії; зовнішньоекономічна політика.

Постановка проблеми. З початку російської агресії на території нашої держави Сполучені Штати відіграють провідну роль серед партнерів України у посиленні тиску, зокрема економічного, на режим В.Путіна. США, які за рівнем і масштабом економічних санкцій випереджають ЄС, одними з перших ввели цілий комплекс санкцій проти фізичних і юридичних осіб, які своїми діями сприяли порушенню суверенітету та територіальної цілісності України.

Враховуючи, що на даний момент ні стабілізація в зоні АТО та реінтеграція Донбасу, ні деокупація та повернення Криму не передбачають військового сценарію, саме «м'яка сила», яка включає політико-дипломатичні інструменти, економічні важелі та санкційний тиск – може стати найпотужнішою зброєю цивілізованого світу проти варварських методів. Вій-

ськовій агресії зразка XIX століття та модернізованій гібридній війні має протистояти комбінація оперативних, сучасних і гнучких методів боротьби за збереження цивілізаційного правопорядку і міжнародного права, основи якого брутально порушила РФ анексувавши частину української території та підтримуючи проросійські терористично-сепаратистські сили в зоні АТО.

Аналіз порушеного питання. Санкції – не нове явище в історії дипломатії та міжнародних відносин. При цьому, паралельно з трансформацією геополітичних реалій видозмінювалися й причини, методи і кінцева мета санкційного тиску. Сьогодні саме Сполучені Штати мають найкращий досвід розробки, запровадження і дотримання санкцій різного профілю і масштабу. Водночас, ситуація в Україні стала своєрідним викликом навіть для досвідчених фахівців в сфері санкційної політики: ведення гібридної війни «ядерною державою» з застосуванням безпрецедентних фінансових ресурсів та пропаганди; кібератаки та сучасні форми інформаційної війни; модернізована форма «візантійщини» в умовах ослаблення ЄС міграційною кризою та загрозою терористичних атак; а також імперські амбіції країни, яка готова відновити «холодну війну» в реваншистському пориві перекроїти карту Європи та відродити спотворений гібрид Радянського Союзу... Масштаб, геополітичний вплив та військова могутність країни-агресора, яка готова нехтувати навіть елементарними принципами міжнародного права та моралі, кинула виклик не лише Україні та ЄС, але й заторкнула національні інтереси великої кількості суверенних держав далеко за межами свого регіону. Відповідно, складність ситуації вимагає не просто нестандартних підходів, комплексних рішень та широкого набору сучасних інструментів зовнішньої політики, але й, в першу чергу – потужної колективної відповіді на кинутий виклик.

За відсутності або ж мінімальної ефективності низки традиційних інструментів протидії зовнішній агресії, в інтересах нашої країни забезпечення високого рівня співпраці з США, ЄС та іншими партнерами України щодо координації санкційної політики (загалом, понад 30 країн, включаючи США, ЄС, Канаду, Австралію, Норвегію і Японію складають основу т.зв. «санкційного фронту» протидії агресії РФ).

При цьому, саме Сполучені Штати стали своєрідним флагманом у запровадженні антиросійських санкцій і збереженні економічного тиску на

режим Кремля. Санкції ніколи не були ідеальним інструментом реалізації зовнішньополітичних завдань, при цьому залишаються гідною і сучасною альтернативою військовим механізмам вирішення регіональних і міжнародних конфліктів. Ситуація в Україні від початку не була внутрішнім чи навіть регіональним конфліктом, а мала всі ознаки прецеденту міжнародного масштабу, який в силу тих чи інших обставин низка країн просто не хотіли усвідомлювати або ж вирішили утриматися від відкритого висловлення своєї позиції (варто лише згадати підсумки голосування на Генеральній асамблеї ООН за резолюцію з засудження агресії РФ проти нашої держави). Не дивлячись на подекуди очевидну високу ціну, яку доводиться платити приватному бізнесу, національним економікам та політичним силам – санкції все ж є тактичним ускладненням принесеним в жертву стратегічній перевазі. Важко сперечатися, що навіть втрата кількох відсотків ВВП впродовж короткого періоду є значно меншою шкодою, ніж ризик поступового руйнування вибудованого десятиліттями копійки праці світопорядку і основ міжнародного права, що може призвести до набагато страшніших потрясінь в довгостроковій перспективі. Кому як не країнам, які безпосередньо постраждали від розв'язання Другої Світової Війни, не знати до чого може призвести «політика маленьких поступок» чи «умиротворення агресора». В даному випадку можна влучно використати один з продуктів пропагандистської машини Кремля – «принуждення к миру», і відзначити, що потужні і дієві економічні санкції можуть бути ефективним інструментом «примусу» агресора зупинити свою імперську експансію, сісти за стіл переговорів і почати нарешті на ділі, а не на словах, виконувати взяті на себе двосторонні і міжнародні зобов'язання.

Отже, Сполучені Штати спромоглися доволі оперативно використати інструментарій економічних санкцій для відкритої демонстрації Кремлю прямої залежності між порушенням міжнародного права і суверенітету окремих держав з одного боку, та ціною таких злочинних дій з іншого боку. На відміну від ЄС, характерною особливістю американських санкцій є те, що вони не потребують постійного подовження дії – навпаки, запроваджені санкції діють безстроково і можуть бути пом'якшені або скасовані лише окремим рішенням у разі, наприклад, зникнення підстав їхнього запровадження або виконання цільовою країною взятих на себе зобов'язань. Враховуючи інституційну складність

структури ЄС та необхідність досягнення консенсусу – подовження санкцій проти РФ на кожен наступний піврічний період стає дедалі складнішим. Крім того, в США чітко відпрацьований механізм розробки, імплементації і контролю за дотриманням санкцій на всіх рівнях державного апарату.

Так, на сьогодні чинні чотири укази Президента США, які охоплюють весь спектр санкцій, пов'язаних з російською агресією в Україні:

а) санкції по відношенню до фізичних та юридичних осіб Росії та України, у тому числі Криму, які своїми діями призвели до порушення суверенітету та територіальної цілісності України, сприяли російській окупації та подальшій анексії Криму (Указ Президента США від 06.03.2014 р. № 13660);

б) санкції по відношенню до посадових осіб уряду Росії та представників оборонного сектору Росії, які причетні до збройної агресії проти України (Указ Президента США від 16.03.2014 р. № 13661);

в) секторальні санкції по відношенню до фізичних та юридичних осіб, які причетні до реалізації або сприяли реалізації політики Кремля щодо анексії Криму та використання сили проти України (Указ Президента США від 20.03.2014 р. № 13662);

г) заборона на ведення економічної діяльності громадян США та американських компаній в Криму (Указ Президента США «Блокування власності окремих осіб та заборона на здійснення певних трансакцій стосовно Кримського регіону України» від 19.12.2014 р. № 13685, яким забороняються нові інвестиції, прямий чи опосередкований імпорт до США будь-яких товарів, послуг чи технологій з півострова, а також експорт, реекспорт, продаж, прямі чи опосередковані поставки з США або від громадян США, незалежно від місця їхнього перебування, будь-яких товарів, послуг чи технологій до Кримського регіону України й надання громадянами США погодження, фінансових ресурсів, сприяння чи гарантій щодо здійснення трансакцій іноземними особами до або з Криму).

Відповідно до зазначених вище указів Президента США особою, уповноваженою формувати список осіб, які підпадають під санкції, та визначати конкретний зміст цих санкцій, є Міністр фінансів США, який приймає відповідні рішення після консультацій з Державним секретарем США. В цьому контексті, наприклад, варто відзначити зусилля Координатора Державного департаменту США з питань політики санкцій та помічника Міністра фінансів США з питань боротьби з фінан-

суванням тероризму, які стоять у основ розробки і контролю за дотриманням запроваджених санкцій. В цілому, основу державної системи США щодо реалізації санкційної політики складають Державний департамент США (загальна координація та оцінка політичної доцільності запровадження чи скасування тих чи інших санкцій), Міністерство фінансів США, у т.ч. Офіс з контролю за закордонними активами, OFAC (розробка, запровадження та контроль за дотриманням санкцій, зокрема в фінансово-банківській сфері) та Міністерство торгівлі США (запровадження і контроль за дотриманням санкційного режиму, зокрема в сфері торгівлі, промислової кооперації та, частково, військово-технічного співробітництва).

Таким чином, станом на початок 2016 року, Міністерством фінансів США запроваджено санкції стосовно 110 фізичних осіб (51 громадянин України, 55 громадян РФ та 4 громадянина інших країн, зокрема, Фінляндії, Швеції та ПМР). Окрім цього, обмеження застосовано щодо 208 юридичних осіб, з яких російських – 178 (80 – фінансово-інвестиційної сфери, 29 – енергетичної галузі, 57 – оборонного сектору та 12 – інших сфер діяльності), 18 – підприємств зареєстрованих в окупованому Криму та тимчасово непідконтрольній Україні частині території Донецької і Луганської областей та 12 – інших держав (через співпрацю з російськими компаніями та особами, стосовно яких санкції було запроваджено раніше), які брали участь або сприяли порушенню Росією суверенітету та територіальної цілісності України, окупації Криму та військовій агресії стосовно України.

Щодо 132 російських компаній запроваджено секторальні санкції, зокрема, у:

1) **фінансовому секторі** РФ щодо обмеження довгострокового кредитування та перекредитування (терміном до 30 днів) – 68 фінансово-інвестиційних установ, включаючи ВАТ «Газпромбанк», РДК «Внешэкономбанк», «Банк Москвы», ВАТ «Россельхозбанк», «Банк ВТБ», «Сбербанк России», ВАТ «Корпорация Развития Северного Кавказа», «Российское агентство по страхованию экспортных кредитов и инвестиций, экспортное страховое агентство ЭКСАР», ЗАТ «Росэксимбанк», «Фонд развития Дальнего Востока и Байкальского региона», ВАТ «Федеральный центр проектного финансирования», АТ комерційний банк «Глобэкс», ЗАТ «Краслесинвест», «Всероссийский банк развития регионов», ПАТ «Проминвестбанк», ЗАТ «Роснефть финанс», ТОВ «Управляющая компания

Российский фонд прямых инвестиций», АТ «Российский Банк поддержки малого и среднего предпринимательства», ПАТ «Межрегиональный коммерческий банк развития связи и информатики», ТОВ «Инвестиционная компания Внешэкономбанка» («ВЭБ Капитал»), а також ТОВ «ВЭБ Инжиниринг»;

2) **енергетичному секторі** Російської Федерації щодо обмеження довгострокового кредитування та перекредитування (терміном до 90 днів), а також заборони на експорт зазначеним підприємствам американських товарів, послуг та сучасних технологій для підтримки проектів у сфері добутки нафти на глибоководних ділянках, арктичному шельфі або на сланцевих покладах РФ – 21 компанія, включаючи ВАТ «Новатек», ВАТ НК «Роснефть», ВАТ «Транснефть», ВАТ «Лукойл», ВАТ «Газпромнефть», ВАТ «Газпром», ВАТ «Сургутнефтегаз», ЗАТ «Ванкорнефть», ТОВ «Нефть-актив», ВАТ «Ачинский нефтеперерабатывающий завод», ВАТ «Ангарская нефтехимическая компания», ВАТ «Куйбышевский нефтеперерабатывающий завод», ВАТ «Новокуйбышевский нефтеперерабатывающий завод», ВАТ «Оренбургнефть», ВАТ «РН Холдинг», ВАТ «Самотлорнефтегаз», ВАТ «Сызранский нефтеперерабатывающий завод», ПАТ «Верхнечонскнефтегаз», ВАТ «Комсомольский нефтеперерабатывающий завод», ВАТ «Юганскнефтегаз»;

3) **оборонному секторі** Росії щодо обмеження довгострокового кредитування та перекредитування (терміном до 30 днів), а також заборони операцій з активами – 43 компанії, включаючи корпорацію «Ростех» та ВАТ «ВЭБ-лизинг».

Окрім цього, 7 серпня 2015 року, в рамках секторальних санкцій стосовно Росії, до санкційного списку США було внесено російський енергетичний проект – Південно-Кірінське родовище нафти та природного газу в Охотському морі. Відтепер здійснення експорту, реекспорту, або передачі на згадане родовище обладнання та технологій потребує отримання дозволу з боку Бюро промисловості та безпеки Міністерства торгівлі США. При цьому, запит щодо отримання відповідного дозволу розглядатиметься американським урядом виходячи з «презумпції відмови».

22 грудня 2015 року Сполученими Штатами запроваджені додаткові санкції щодо російських фінансових установ, які стосуються у т.ч. їхніх дочірніх підприємств в інших країнах, зокрема, в Україні, Грузії, Білорусі, Казахстані, Азербайджані,

Вірменії, Анголі, Люксембурзі, Швейцарії, Австрії та Сербії.

Водночас, Сполучені Штати активно використовують низку т.зв. «непрямих санкцій», які опосередковано обмежують фінансові можливості Кремля чи посилюють економічний тиск на РФ, зокрема, позбавлення Росії доступу до Генералізованої системи преференцій США, відновлення антидемпінгових заходів щодо російського сталепрокату, створення додаткових бар'єрів для виходу РФ на міжнародні ринки запозичень чи доступу на ринок сучасних технологій, а також обмеження користування платіжними картками VISA і MasterCard в окупованому Криму тощо.

США підтверджують готовність уважно відстежувати, упереджувати та оперативно ліквідувати усі можливі схеми уникнення санкцій (у т.ч. спроби окремих американських компаній обійти систему SWIFT під час здійснення операцій з компаніями, розміщеними на території Криму). Крім того, Державний департамент, Міністерство фінансів та Міністерство торгівлі США намагаються забезпечувати максимальне інформування представників американського бізнесу стосовно необхідності неухильного дотримання режиму санкцій проти РФ, окупаційної влади Криму та незаконних збройних формувань на тимчасово непідконтрольній Україні частині Донбасу.

Варто відзначити, що МЗС України та Посольство України в США в рамках реалізації пріоритетних завдань зовнішньої політики України у відносинах з США окремо концентруються на підтримці діалогу з американськими партнерами щодо протидії російській агресії (наприклад, 17 липня 2014 року в Посольстві України в США відбувся перший спеціалізований захід, присвячений запровадженню Сполученими Штатами санкцій проти Росії та оцінці їхнього впливу на міжнародний бізнес; проведений захід став унікальним майданчиком для обміну думками та досвідом між представниками влади, бізнесу і дипломатичних кіл). В свою чергу, українською стороною до відома наших партнерів в Державному департаменті, Міністерстві фінансів та Міністерстві торгівлі США доводиться актуалізована інформація щодо появи нових загроз і вносяться пропозиції щодо способів ліквідації каналів фінансування терористичних угруповань, обмеження доступу іноземних інвестицій в окупований Крим чи закриття схем уникнення запроваджених санкцій. При цьому варто відзначити, що обмін інформацією не є односто-

роннім. Наприклад, на прохання української сторони, Департаментом було проведено ґрунтовне аналітичне дослідження щодо оцінки рівня залежності країн ЄС від РФ (в контексті торговельно-економічних, інвестиційних, коопераційних та фінансових зв'язків) та впливу російських контрсанкцій на економіку європейських країн. Таке дослідження допомогло Україні більш об'єктивно оцінити реальну залежність країн-членів ЄС від РФ і, відповідно, спрогнозувати орієнтовні межі максимального санкційного тиску, на який готові піти ті чи інші європейські країни. Адже однією з ключових заповрок ефективності міжнародного санкційного тиску на країну-агресора – є тісна координація і оперативність дій, а також єдність усіх учасників: якщо США «задають санкційний тон», то вони очікують синхронну підтримку з боку своїх європейських партнерів, Канади, Австралії, Норвегії, Японії та інших провідних країн світу, які готові відстоювати демократичні цінності і непорушність суверенітету (іноді навіть на шкоду частини власних політичних та економічних інтересів).

В цілому, контрсанкції РФ мають насправді доволі незначний вплив на більшість країн ЄС. Водночас, основним фактором, який негативно вплинув на окремі країни ЄС, є різке скорочення обсягів європейського експорту до РФ з середини 2014 року (при цьому, першочерговими причинами такого зниження є не контрсанкції, а падіння цін на нафту та рецесія російської економіки). Варто відзначити, що від контрсанкцій РФ найбільше «страждає» низка провідних прибічників жорсткої санкційної політики (зокрема, країни Балтії, Польща та Фінляндія), а не традиційні скептики посилення тиску на РФ (наприклад, Франція та Італія). Скорочення обсягів фінансових транзакцій з РФ також мало обмежений вплив на більшість країн ЄС, за виключенням Кіпру, а також до певної міри країн Балтії, Фінляндії, Польщі, Австрії та Словенії. Зниження обсягів надходження російських інвестицій певним чином торкнулося Болгарії та Люксембургу. При цьому, частка санкційного тиску з-поміж цілої низки проблем, які призвели до рецесії російської економіки, за оцінками американської сторони, складає лише 20%.

В питанні впливу санкцій завжди варто враховувати реальну потужність і взаємозалежність економік країн-учасників санкційного тиску. Хоча масштаби економіки РФ і її взаємозалежність з США у двосторонній торгівлі значно поступаєть-

ся Сполученим Штатам, Європейський Союз, а зокрема окремі країни-члени ЄС, які межують з Росією, набагато гостріше відчувають зниження динаміки двосторонньої торгівлі, обмеження транзиту, руху фінансових та інвестиційних потоків чи розрив низки коопераційних зв'язків (наприклад, середній рівень залежності ЄС від імпорту російського газу – близько 30%, у той час як такі країни як Фінляндія, Швеція, Болгарія, Литва, Латвія та Естонія – досі забезпечують за рахунок російського імпорту газу до 100% свої потреб; в цьому контексті, «енергетичний шантаж» РФ лише підштовхнув згадані країни до пошуку альтернативних джерел забезпечення свої енергетичних потреб: будівництво LNG-терміналів, організація реверсних поставок, розвиток енергозберігаючих технологій та альтернативної енергетики, зниження частки використання природного газу в енергетичному балансі тощо).

Також американські партнери усвідомлюють, що в контексті боротьби з міжнародним тероризмом, війни в Сирії та суттєвого загострення проблеми біженців увага до української проблематики, в першу чергу з боку європейської спільноти, може бути дещо знижена. Тому США готові сприяти Україні у підтриманні високого рівня уваги ЄС до ситуації на Донбасі і в Криму.

Вартим уваги прикладом доведення американськими високопосадовцями до представників бізнесу офіційної позиції Сполучених Штатів щодо запровадження антиросійських санкцій став виступ заступника Міністра торгівлі США в рамках проведення в Нью-Йорку 26-27 жовтня 2015 року щорічного засідання Американсько-Російської ділової ради (The U.S.-Russia Business Council, USRBC, www.usrbc.org), яка вже 22 роки виступає провідним лобістом розвитку американсько-російського торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва. Так, заступник Міністра торгівлі США привернув увагу присутніх, зокрема, (1) до обґрунтованості та об'єктивності застосування Сполученими Штатами санкцій проти РФ в ситуації, що склалася у зв'язку з російською агресією в Україні, включаючи незаконну анексію Криму та підтримку проросійських терористів на сході України; (2) двосторонні економічні відносини між США і РФ стали заручниками протиправних дій Росії, а секторальні санкції – прямою відповіддю на її дії; (3) економічна рецесія, в якій опинилася сьогодні Росія, є в першу чергу прямим наслідком її зовнішньої, внутрішньої та економічної політи-

ки, а не зовнішнього тиску; (4) при цьому, повна відповідальність щодо застосування санкцій, які шкодять як російському, так і американському бізнесу, лежить на плечах чинної російської влади; (5) США усвідомлюють складність історичних відносин України та РФ і розуміють важливість подій, які відбуваються в Україні, в контексті національних інтересів Росії, що водночас не дає жодного права російському керівництву порушувати суверенітет України, ставити під сумнів рішення демократично обраного Президента та Уряду України чи створювати новий заморожений конфлікт у сусідній державі. Варто відзначити, що активним лобістом відновлення американсько-російських економічних зв'язків, а також якнайшвидшого ослаблення санкційного тиску США на РФ виступає не лише російська сторона, представлена, зокрема, Посольством та Торговельно-економічною місією РФ в Сполучених Штатах, але й частина впливових американських компаній, які незадоволені втратою прибуткового російського ринку. Проведений у Нью-Йорку захід USRBC вкотре засвідчив, що американський бізнес всіляко намагається знаходити можливості збереження своєї присутності на російському ринку, а також тримає під прискіпливим контролем щонайменші ознаки можливого послаблення санкційного тиску на РФ і, відповідно, перспективи подальшого розвитку свого бізнесу в Росії. З низки об'єктивних причин (зокрема, з огляду на обсяги природних ресурсів та географічні масштаби РФ) російський ринок залишається доволі привабливим для американського бізнесу не зважаючи на запроваджені санкції та непередбачуваність дій Кремля. На фоні суттєвого скорочення американсько-російського торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва, американські компанії воліють скоріше призупинити (заморозити) свої проекти, ніж повністю вивести бізнес з РФ, розраховуючи на ослаблення санкційного тиску хай навіть в віддаленій перспективі. При цьому американський бізнес дослухається до рішень американської влади та уважно відноситься до чіткого дотримання санкційного режиму.

Висновки. США продовжують відігравати вирішальну роль у координації зусиль світової спільноти в питанні допомоги Україні та посиленні тиску на РФ. Таким чином, важливим завданням є продовження тісної співпраці з Вашингтоном з метою збереження єдності позиції США-ЄС по Україні, зокрема в питанні збереження санкцій проти режиму Кремля.

Загалом позиція США щодо санкційного режиму по відношенню до РФ включає такі основні положення:

- Росія має здійснити усі необхідні кроки з повного виконання своїх зобов'язань відповідно до Мінських домовленостей з метою мирного вирішення конфлікту в Україні;

- зняття американських санкцій почнеться не раніше, ніж РФ повністю виконає свої зобов'язання відповідно до Мінських домовленостей, включно з поверненням Україні контролю за її частиною міжнародного кордону з РФ (аналогічного підходу США очікують і від ЄС);

- санкції щодо Криму, які по суті виведено Сполученими Штатами в окремий санкційний блок, зберігатимуться до припинення Росією окупації півострова.

Попри певне зміщення основної уваги американської сторони з Криму на врегулювання ситуації на сході України, все ж вдається зберігати питання повернення Криму на порядку денному як Адміністрації, так і Конгресу США. Зважаючи на зафіксовані поодинокі випадки заходу суден під прапором США у порти Криму, що є порушенням українського та міжнародного законодавства, українська сторона вживає заходів з метою проведення американською стороною відповідного розслідування та розробки механізмів для попередження таких випадків у майбутньому.

Природно, що Адміністрація США надає ключової важливості підтриманню євроатлантичної єдності з питання санкцій, оскільки від цього безпосередньо залежить їхня ефективність. Відтак, США і надалі мають намір докласти всіх необхідних зусиль для подовження дії західних санкцій (персональних та секторальних), а в разі погіршення ситуації на Донбасі – до їхнього оперативного розширення.

Питання необхідності збереження та посилення антиросійських санкцій порушується українськими високопосадовцями фактично під час усіх двосторонніх зустрічей з американськими партнерами на вищому рівні. Важливим аспектом, що впливатиме на розвиток українсько-американських відносин у 2016 р., є проведення у листопаді президентських виборів. Тож пріоритетним завданням у цьому зв'язку є забезпечення ефективної взаємодії з новою Адміністрацією у 2017 році.

При цьому необхідно враховувати, що окрім політичної волі керівництва США існує ще й потужний фактор американського бізнесу. З одного боку,

сама природа приватного бізнесу виступає проти застосування будь-яких санкцій, які обмежують можливості на зовнішніх ринках (не секрет, що російський ринок з огляду на свої масштаби, геополітичну позицію та природні ресурси – завжди був неймовірно цікавим для американського бізнесу навіть в умовах традиційно високих політичних ризиків, непередбачуваності та всеохоплюючої корупції). З іншого боку, провідні американські корпорації в сучасних умовах значно більше уваги приділяють своїй репутації і високим моральним стандартам ведення бізнесу, що в умовах відкритого ринку безпосередньо впливає на вартість активів: наприклад, навіть привабливий, на перший погляд, кількомільярдний інвестиційний проект в енергетичній сфері РФ, може обійтися американській корпорації в значно більші збитки, ніж прибуток від його реалізації, через високий ризик знецінення активів у випадку застосування санкцій проти російських партнерів (які, як правило, є або державними компаніями, або тісно пов'язані з найближчим оточенням В.Путіна) чи погіршення міжнародної репутації компанії в контексті її можливої співпраці з представниками російської олігархії, яка фінансово підтримує злочинний режим Кремля. У свою чергу, Міністерство фінансів і Міністерство торгівлі США намагаються забезпечувати максимальне інформування представників американського бізнесу стосовно оновлення санкційних списків і порядку дотримання режиму санкцій.

Шляхом розширення переліку санкцій проти окремих російських високопосадовців, бізнесме-

нів і компаній, а також громадян, які причетні до анексії Росією українського Криму та підтримки терористичних угруповань «ДНР» і «ЛНР» Сполучені Штати підтверджують свою відданість раніше запровадженим санкціям та демонструють єдність міжнародної коаліції проти російської агресії на території України. Посилення санкційного тиску США також покликане узгодити існуючі обмеження з іншими членами міжнародної коаліції, у т.ч. ЄС і Канадою, які підтримують Україну у протистоянні збройній агресії РФ.

Можна цілком відверто визнати, що самі по собі санкції не є ідеальним механізмом стримування агресора, який готовий йти навіть на суттєве і довгострокове обмеження добробуту і свободи власного народу. Водночас, міжнародні санкції, в першу чергу економічні, є дієвим механізмом тиску на країну – грубого порушника основ міжнародного права і суверенітету інших держав, у разі поєднання таких основних факторів як: (1) єдність і синхронність дій усіх учасників санкційного тиску; (2) оперативне реагування на зміну обставин (перебіг конфлікту, зміну позицій учасників, геополітичну кон'юнктуру тощо); (3) поєднання інших механізмів невійськового примусу країни-порушника (наприклад, елементів політичного тиску, створення економічних бар'єрів, проведення активної інформаційної кампанії з викриття дезінформації тощо) до дотримання взятих на себе зобов'язань і поваги до суверенних прав інших держав.

ПОСИЛАННЯ:

1. Використано робочі матеріали на основі особистого досвіду роботи в Посольстві України у Сполучених Штатах Америки на посадах першого секретаря з економічних питань та в.о. керівника економічного відділу Посольства у 2011-2015 рр.
2. Інформаційно-аналітичні матеріали, розміщені на сайтах Державного Департаменту США (www.state.gov), Міністерства торгівлі США (www.commerce.gov) та Міністерства фінансів США (www.treasury.gov).

Baranetskyi O.I. Role of the U.S. sanctions in opposing Russian aggression / Ministry of Foreign Affairs of Ukraine

The article describes the peculiarities of the US's sanctions policy against Russia. Analysis covers structure, decision making system and maintenance of sanctions regime. Ukraine appreciates the United States' leading role in implementing consistent policy of sanctions. It is necessary to ensure a resolute and consolidated international response to Russia's escalation policy, including reinforcing existing sanctions and restrictions against Russia, which can be reverted only after Ukraine regains de facto sovereignty over Crimea, Donbas and the border with Russia. Sanctions are not an ultimate solution, but a necessary response to Kremlin's irresponsible foreign policy. The consistent hard-line policy of sanctions imposed upon further crossing of the red line by Russia is one of the most efficient tools to restore peace and Ukraine's integrity. Ukraine counts on unanimous sanctions policy of the U.S. and the EU.

Keywords: economic and sectoral sanctions; sanctions policy as an instrument of “soft power”; the USA; opposing Russian aggression; the role of sanctions in diplomacy; external economic policy.

Баранецкий И.О. Роль санкционной политики США в противодействии российской агрессии / Министерство иностранных дел Украины

Статья посвящена санкционной политике Соединённых Штатов в контексте противодействия российской агрессии в Украине. В вопросе имплементации и усиления санкционного давления против РФ США играют ведущую роль в сравнении с ЕС и другими партнёрами Украины. Проанализировано особенности, структуру, систему принятия решений и обеспечения контроля над реализацией режима санкций. Экономические санкции США, в особенности секторальные, играют важную роль в сдерживании российской агрессии и ослаблении финансовых возможностей режима Кремля.

Ключевые слова: экономические и секторальные санкции; политика санкций как элемент «мягкой силы»; США; противодействие российской агрессии; роль санкций в дипломатии; внешнеэкономическая политика.

Стаття надійшла до редакції: 29.03.2016

Рекомендовано до друку: 26.04.2016